

TISKOVÁ ZPRÁVA

C(age) A(damčiak) G(rygar)/ Ticho, zvuk, hudba

Galerie Pro arte / Praha / 15. 4. – 13. 5. 2019

Ticho, zvuk, hudba. Galerie Pro arte vystavuje hudební partitury Johna Cage, Milana Adamčiaka a Milana Grygara. Unikátní spojení těchto tří umělců připravil v architektonickém řešení slovenský umělec Tomáš Džadon, finalista Ceny Oskára Čepana a Ceny Jindřicha Chaluppeckého.

Druhá polovina dvacátého století přinesla vznik aleatorické hudby, v níž důležitou úlohu hraje princip náhody. U jejího zrodu stál výtvarně i hudebně vzdělaný John Cage. Hudba, která podrývala zažitá pravidla, bourala zvukovou harmonii i rytmus si náhle vyžádala jiný přístup k notovému a grafickému záznamu. Otázka „Jak vizuálně zachytit hudbu?“ byla transformována v debatu o tom, jak vytvořit hudební zápis, aby se dal i hrát – a vlastní vizuální kvalita by zůstala zachována. Hudební zápis v podobě vizuální partitury se mezi druhou avantgardou velmi rychle zpopularizoval a rozšířil.

Stranou nestálo ani Československo. V roce 1969 připravil Jiří Valoch v Brně výstavu s názvem *Partitury*, která ukázala na velikost československé výtvarné scény. Spojení Milana Adamčiaka a Milana Grygara s Johnem Cagem přitom není náhodné, natož troufalé. Oba dva již s Cagem vystavovali, v případě Adamčiaka dokonce spolupracovali. Lze vzpomenout výstavu *Cage, Grygar, Morellet: Otevřená forma* v Galerii hlavního města Prahy (1993) nebo *Cage/Grygar: Chance Operations & Intentions* v Ludwig museum v Koblenci. Při druhém setkání s Cagem interpretoval Adamčiak jeho partituru *Music Walk*, do které i intervenoval. Šířka záběru těchto tří umělců je nezměrná.

John Cage rád připomínal, že jeho záměrem je nemít žádný záměr. Jeden jej přeci jen vášnivě provázel. Toužil poznat absolutní ticho, které je nakonec jedním z jeho nejsilnějších témat. Nechal se proto zavřít do zvukotěsné komory. Tato zkušenost ho přesvědčila, že absolutní ticho nemá člověk šanci zažít. Tento svůj zážitek popsal slovy: „Když se necháte zavřít do zvukotěsné komory, slyšíte dva zvuky. Jeden je vysoký, ten vydává vaše nervová soustava a jeden hluboký, který má na svědomí krevní oběh.“ Tehdy přestal Cage absolutní ticho hledat.

Milan Grygar jako první začal experimentovat se zvukem, který vzniká při samotné tvorbě uměleckého díla. Na to by ale umělec nepřišel, kdyby ho zvuk nezajímal a nepřitahoval. Při tvorbě v absolutní koncentraci umělec jím vytvářené zvuky považuje za šum, nechá je splynout se šumem okolí – anebo, jako Grygar, začne zkoumat jeho kvality a vytvoří specifický druh intermediálního umění akustické či hmatové kresby. Jako bytostný umělec Grygar nikdy neztratil absolutní kontrolu nad vizuální stránkou svých děl. Výjimkou bylo krátké performativní období, kdy používal mechanické hračky, dřívka nebo hřebeny.

Milan Adamčiak prohlásil, že pokud je Cageovým záměrem nemít záměr, tak jeho záměrem je mít nekonečné množství záměrů. Slyšel hudbu, rytmus a zvuk všude, kde se ostatním lidem slévají v nezajímavý šum; a podobně byl zaujat zvuky, které jiní považovali za odpuzující. Při pohledu na noční oblohu řekl, že je to jedna nekonečná partitura. Jako hudební vědec a aktivní hudebník přistupoval ke tvorbě svých partitur s již jasnou představou, slyšel je. V Česku a na Slovensku neexistuje autor s tak pestrou paletou partitur, vizuální poezie a konceptů na hudební performance. S ohledem na to, jak k vlastnímu dílu přistupoval a jak jej často záměrně nebo nezáměrně ničil, není v lidských silách zmapovat, co všechno vytvořil. Jde ale určitě o tisíce děl a konceptů.

Zásadním inspiračním zdrojem je pro Tomáše Džadoně (nar. 1981) tradice v konfrontaci s (post)komunistickou zkušeností. Roku 2006 na sebe upozornil rychlými Hyperlink, z níž se linula vůně pečené slaniny. Za dílo získal ocenění ESSL Award (2007). Humor ostatně nechybí ve většině Džadoňových děl; různé variace na slaninu umělci posloužily jako průsečík „tradičního“ a modernity jako trochu potměšilé definice (česko)slovenského. V roce 2007 připravil vizualizaci projektu Památník ľudovej architektúry, který roku 2013 realizoval na sídlišti Dargovských hrdinů v Košicích. Jednalo se o tři tradiční slovenské roubenky osazené na střeche jednoho z panelových domů. V roce 2017 se konala výstava Džadoňova vila, kdy svá autorská díla „nastěhoval“ do prostor Jurkovičovy vily v Brně a v ironizujícím tónu je vyzdvihl v kontextu selektivní kolektivní/národní paměti. Od roku 2014 působí jako asistent v Ateliéru hostujícího umělce na AVU v Praze.

Kontakt: Kateřina Mrázková, E: katerina.mrazkova@proarte.cz

Výstava C. A. G. / Ticho, zvuk, hudba

15. 4. - 13. 5. 2019

Galerie Pro arte, Tržiště 13, Praha 1

Kurátoři: Adam Hnojil, Boris Kršňák

Architektonické řešení: Tomáš Džadoň

Vizuál výstavy: Štěpán Malovec

Vstup volný. Otevřeno každé pondělí od 13 do 18 hodin, út-pá kdykoliv po domluvě (T: +420 739 175 511)
